

**NEMZETI NÉPEGÉSZSÉGÜGYI ÉS GYÓGYSZERÉSZETI KÖZPONT
KÖZEGÉSZSÉGÜGYI FŐOSZTÁLY**

Éghajlatváltozás és egészség

A klímaváltozás minden valószínűség szerint a legsúlyosabb környezeti és egészségügyi probléma a XXI. században. Az Európai Bizottság a 2007-ben kiadott Zöld Könyvben* elismeri, továbbá a 2009-ben kiadott Fehér Könyvben** megerősíti, hogy a klímaváltozás káros hatásai gyorsan és veszélyes mértékben erősödnek, különös tekintettel a magas hőmérsékletből (hőhullámok következtében) adódó halálesetek és megbetegedések különböző vonatkozásait emeli ki.

**Alkalmazkodás az éghajlatváltozáshoz Európában – Az uniós fellépés lehetőségei. Zöld Könyv, COM(2007)354 végleges*

***Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás: egy európai fellépési keret felé. Fehér Könyv, COM (2009) 147*

A klímaváltozás várhatóan befolyásolni fogja egyes, állati közvetítők (rovarok, rágcsálók) által terjesztett fertőző betegségek térbeli és időbeli megjelenését. Hazánkban elsősorban a kullancsok által terjesztett Lyme-kór fog gyakoribbá válni, de megjelennek egyes szúnyogok által terjesztett betegségek is. A növekvő hőmérséklet hatására gyakoribbá válhatnak egyes mikrobiális eredetű élelmiszer-fertőzések és -mérgezések. Számolni kell az allergén növények változó elterjedésével, növekvő pollenszórásával is.

*Páldy Anna, Bobvos János, Málnási Tibor (2018): A klímaváltozás hatása egészségünkre és az egészségügyre Magyarországon. Magyar Tudomány, 179(2018)9, 1336–1348
DOI: 10.1556/2065.179.2018.9.7*

A Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégia (2008-2025) Magyarország középtávú klímapolitikájának fő cselekvési irányait jelöli ki. A stratégia egyik fontos eleme a Nemzeti Alkalmazkodási Stratégia, amely az emberi egészséget érintő és népegészségügyi kérdéseket is tárgyal, cselekvési irányokat és feladatokat határoz meg. A stratégiát az Országgyűlés 2008-ban fogadta el, átdolgozott, megújított változatát (2018-2030) a kormány 2015-ben az Országgyűlés 2018-ban fogadta el.

A Nemzeti Tiszta Fejlődési Stratégiában (2020) megfogalmazottak szerint, a klímaváltozás emberi egészséget károsító hatásainak kivédése érdekében szükséges mind az intézményrendszer és az abban dolgozók, mind pedig a lakosság felkészítése az éghajlatváltozás következtében felerősödő hatásokra és a védekezés lehetőségeire. Intézményi és települési szinten is szükséges intézkedési tervek összeállítása, továbbá a veszélyeztetett csoportokat ellátó intézményekben (pl. kórházak, szociális intézmények) a hűtés lehetőségének megteremtése. Fontos az állati hordozók elterjedtségének kontrollálása, a fertőzöttség monitorozása. Fel kell készülni a klímaváltozással kapcsolatos vészhelyzetekre és a gyors közegészségügyi válaszadásra. Egészségügyi hatásokkal kapcsolatos hosszú távú célkitűzések:

- az éghajlatváltozás egészséghatásaival kapcsolatos adatbázisok és térinformatikai rendszerek továbbfejlesztése;
- a helyi önkormányzatok, valamint az egészségügyi intézmények bevonása az éghajlatváltozás általános, valamint speciálisan egészségügyi hatásaival kapcsolatos tudatosságnövelésbe;
- hőségriasztás fokozataival kapcsolatos szabályozás egyértelműsítése, továbbfejlesztése, az intézkedési kompetenciák meghatározása, a működési mechanizmus kialakítása, hatékony információáramlás biztosítása;
- környezeti-éghajlati szempontból fenntartható egészségügyi rendszer kialakítása, amely törekszik arra, hogy a személyzetre és a betegekre kockázatot jelentő belső téri környezeti hatásokat minimalizálják.

Jelentős azon nemzetközi tanulmányok és kiadványok száma, közöttük az IPCC, a WHO és az egyik legtekintélyesebb orvostudományi folyóirat, a Lancet tudományos bizottsága által évről évre kiadott jelentéseié is, amelyek globális szinten értékelik a klímaváltozás egészségkockázatait. A globális megközelítésen túlmenően napjainkra indokolttá vált egy kifejezetten Magyarország helyzetével foglalkozó „Éghajlatváltozás és egészség” című jelentés elkészítése, amivel 2020 júliusában az EMMI egészségügyért felelős államtitkársága megbízta az ELKH Társadalomtudományi Kutatóközpontot. A kutatóközpontoz tartozó Szociológiai Intézetben már több mint 20 éve folyik magas szintű kutatás az éghajlatváltozás és a társadalmi változások kapcsolatát illetően, amelynek egy része szorosan kapcsolódik az „Éghajlatváltozás és egészség” témakörhöz. A kutatóközpont a minél szélesebb körű együttműködés kialakítása érdekében a természet- és a társadalomtudományok különböző területein dolgozó neves szakembereket, többek között a Nemzeti Népegészségügyi Központ szakembereit is, kért fel arra, hogy vegyenek részt a Jelentés elkészítésében.

A Jelentés célja az éghajlatváltozás és az egészség kapcsolatával foglalkozó nemzetközi és hazai tudományos eredmények összefoglalása, javaslatok megfogalmazása a döntéshozók, valamint az egészségügyben dolgozó szakemberek számára, továbbá az érdeklődő szakemberek tájékoztatása. Emellett összeállítottak egy, a mindennapi gyakorlatban hasznosítható programokat bemutató Kézikönyvet is.

A bemutatott nemzetközi és hazai kutatási eredmények alapján (kiemelve a magyarországi sajátosságokat) a Jelentés megerősíti, hogy az éghajlatváltozás veszélyezteti az emberek és az élővilág egészségét, hatást gyakorol az egész társadalomra. A szakmai előrejelzések alapján biztosra vehető, hogy ez a veszély az elkövetkező években és évtizedekben Magyarországon is növekedik fog, mert minden erre irányuló erőfeszítés ellenére a Föld ökológiai rendszerét pusztító társadalmi folyamatokat eddig nem sikerült megváltoztatni. A Jelentés összefoglalja, hogy mai ismereteink alapján a társadalom különböző intézményei és csoportjai mit tudnak tenni ennek a veszélynek a csökkentése és a várható változásokhoz történő alkalmazkodás elősegítésének érdekében.

A Jelentéshez kapcsolódóan kidolgozásra került egy olyan Kézikönyv, amely az egyes fejezetek témaköréhez illeszkedő esettanulmányokat mutatja be. Ezek a külföldön és Magyarországon már megvalósított „jó gyakorlatok” eredeti formájukban, vagy a hazai helyzetre adaptálva alkalmasak lehetnek arra, hogy a „klímaváltozás és egészség” témakörrel foglalkozó gyakorlati szakemberek számára ötleteket és alkalmazható példákat adjanak. Ezen kívül a Kézikönyvben olvashatók azok a javaslatok is, amelyeket a Jelentés szerzői dolgoztak ki a klímaváltozás várható egészségkockázatainak hatékony csökkentése érdekében.

A Jelentés, Kézikönyv és Vezetői összefoglaló az alábbi helyeken érhető el:

https://tk.hu/uploads/files/2020/eghajlatvaltozas_egeszseg_jelentes.pdf

https://tk.hu/uploads/files/2020/eghajlatvalt_egeszseg_kezikonyv.pdf

https://tk.hu/uploads/files/2020/eghajlatvaltozas_egeszseg_vezeti.pdf